

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 7 (296) ЖОВТЕНЬ

2015

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 7 (296) жовтень 2015

Частина I

За матеріалами

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Національно-патріотичне виховання дітей і молоді
в контексті ствердження суб'єктності української держави»*

Засновано в лютому 1997 року (27)

Свідоцтво про реєстрацію:

серія КВ № 14441-3412ПР,

видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку

наукових фахових видань України

(педагогічні науки)

Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних

«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю

№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради

Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

(протокол № 3 від 30 жовтня 2015 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**

Заступник головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор **Михальський І. С.,**

доктор медичних наук, професор **Виноградов О. А.,**

доктор біологічних наук, професор **Іванюра І. О.,**

доктор філологічних наук, професор **Галич О. А.,**

доктор філологічних наук, професор **Глуховцева К. Д.,**

кандидат філологічних наук, професор **Пінчук Т. С.,**

доктор філологічних наук, професор **Дмитренко В. І.,**

доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки”:

доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.,**

доктор педагогічних наук, професор **Гавриш Н. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Докучаєва В. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Лобода С. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Караман О. Л.,**

доктор педагогічних наук, професор **Сташевська І. О.,**

доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Чернуха Н. М.**

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***), 2012.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів «Список використаної літератури і примітки» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015

Ключевые слова: национально-патриотическое воспитание, патриотизм, национальное сознание, принципы, методы воспитания.

Ignatusha A. L. The national-patriotic education of future teachers

In the article describes the general approach to the organization of national-patriotic attitude development of future teachers. The idea of Ukrainian statehood and the development of society and the nation as a whole is the main idea of the national-patriotic attitude development. As described in this article. Forms and methods of national-patriotic attitude development were based on Ukrainian national traditions. They were based on the best samples of national and world pedagogy also. In the article stand out the general principles and methods of implementation of the national-patriotic attitude development of future teachers. It is emphasized that future teachers must know what characteristics have a national-patriotic education in different age stages of personality formation. We give an example approach O. Vyshnevskoho on age stages of a process of national-patriotic attitude development. The general system of organization of educational process in the college of national-patriotic education of future teachers described in the article also. The subject of directions and forms of work that should be used in the practice of future teachers to work with children of different ages are described. In the article allocated directions of the organization of national and patriotic attitude development of future teachers. There are sample programs and methodical recommendations for parents on the objectives of the national-patriotic education. Measures proposed structure, outlining the trends and ways of development of national-patriotic education in the educational space of Ukraine. Defined classification methods and principles of national-patriotic education of students. Examples of creative tasks of national patriotic themes, contests, projects involving parents.

Key words: national-patriotic attitude development, patriotism, national consciousness, principles and methods of education.

Стаття надійшла до редакції 06.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 37.035.6:374

О. М. Ілішова

**ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МІЖЕТНІЧНИХ СТОСУНКІВ
ГУРТКІВЦІВ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
ЗАСОБАМИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

Стосунки між етносами супроводжують увесь розвиток людської цивілізації. Вони носять глобальний характер і впливають на всі сфери

суспільного життя – політичну, соціально-економічну, духовну, сімейно-побутову тощо. Наслідки міжетнічних стосунків постійно відчуються як у загальносвітовому масштабі, так і на різних рівнях суспільної стратифікації – міждержавному, регіональному, а також у відносинах між окремими народами, етнічними групами, індивідами.

Культура міжетнічних стосунків в поліетнічній державі, такій як Україна, є вагомим чинником, що впливає на соціогуманітарну сферу держави, оскільки виступає, по-перше, необхідним елементом злагоди на всіх рівнях суспільної стратифікації; по-друге, об'єктивною передумовою територіальної цілісності держави; по-третє, складовою гуманізації суспільних процесів. Саме тому гостроти набуває проблема потреби суспільства в гармонізації міжетнічних стосунків у багатонаціональних колективах, якими виступають гуртки позашкільних навчальних закладів, адже міжетнічне зближення у процесі взаємодії має відбуватися на основі розвитку етнокультур, зокрема культури міжетнічних стосунків.

Аналіз досліджень проблеми культури міжетнічних стосунків дозволяє зазначити, що у Конституції України, Законах України «Про освіту» та «Про загальну середню освіту», Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття), Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, Концепції національно-патріотичного виховання молоді, Декларації прав національностей України, Законі України «Про національні меншини в Україні» та інших державних нормативно-правових актах наявні основні ідеї із зазначеної проблематики. Питанню культури міжетнічних та міжнаціональних відносин присвячені сучасні дослідження В. Абеляна, З. Гасанова, І. Дадова, А. Жолудової, І. Жуковського, Є. Степанова, Г. Назаренко, Т. Фогель та інших. В межах вивчення різних аспектів проблеми міжнаціонального виховання проведено значну кількість досліджень (В. Афанасьєв, Г. Волков, Є. Жиркова, А. Ізмайлов, А. Корнілова, А. Ніколаєва, Б. Попов та інші), вивчено діяльність позашкільних навчальних закладів, де розглянуто той чи інший аспект роботи цих закладів за різними напрямками діяльності (В. Берека, О. Биковська, В. Вербицький, Л. Дименкова, О. Литовченко, О. Матвієнко, В. Мачуський, О. Мироненко, Г. Пустовіт, О. Рассказова, В. Редіна, А. Сватсьєв, О. Семенов, Н. Синькевич, Т. Сущенко, Т. Фурсенко, Т. Цвірова та інші). Однак, проблема формування культури міжетнічних стосунків гуртківців позашкільних навчальних закладів майже не розглядалася, зокрема, в контексті національно-патріотичного виховання, тому вимагає детального вивчення.

Метою статті є визначення засобів формування культури міжетнічних стосунків гуртківців позашкільних навчальних закладів в контексті національно-патріотичного виховання.

За часи незалежності України загострилася політична ситуація, зумовлена проблемами в економічній, соціальній сферах, і невирішеність

який призвела до відкритих конфліктів в усіх регіонах з різних причин: зокрема, прагнення західних регіонів включення України до євросоюзу, занепокоєність російськомовного населення східних та південних регіонів щодо наслідків українізації у всіх сферах суспільного життя, та україномовного населення центральної та західної України ратифікацією Закону «Про мови в Україні» та інші. Окрім цього, вдалися в знаки результати радянської системи виховання кількох поколінь українців, що призвело лише до байдужого ставлення до всіх проявів національної культури, її здобутків, відсутності національної свідомості та етнічної приналежності до своєї Батьківщини.

Ситуація що склалася, не могла не позначитися на системі освіти, зокрема на діяльності позашкільних навчальних закладів, які традиційно стали осередками розвитку усебічно і гармонійно розвиненої, соціально активної особистості дитини. Адже донині виникають ситуації напруження між гуртківцями при встановленні стосунків з представниками інших етносів, спостерігаються прояви негативних етноцентричних почуттів, що призводить до виникнення напруги у молодіжному середовищі.

Загалом, у буденному житті етнічність переважної більшості підлітків не актуалізована й етнічна самоідентифікація не займає провідних позицій. Незважаючи на це, вихованці проявляють досить жвавий інтерес до різних етнічних питань. У той же час потрібно визнати наявні елементи упередженості й негативізму в національних відносинах.

Разом з тим, освіта молодих поколінь, забезпечуючи механізм трансляції етнічної спадщини нащадкам, покликана забезпечити й інтеграційні процеси, закласти основи для розуміння й спілкування з іншими культурами, націлювати на вміння підтримувати й розвивати діалог культур.

Так, формування високої культури міжетнічних стосунків підлітків у позашкільних навчальних закладах, культури налагодження міжетнічних взаємин у ситуаціях духовно-морального значення, розвиток толерантності та емпатійності у питаннях культури, звичаїв, традицій, мови усіх народів, які населяють Україну, має стати пріоритетним напрямком виховної діяльності. З цією метою, на нашу думку, слід активно використовувати здобутки з галузі національно-патріотичного виховання.

У Концепції національно-патріотичного виховання молоді зазначено, що ідеалом виховання в сучасних умовах виступає різнобічно та гармонійно розвинений національно свідомий, високоосвічений, життєво компетентний громадянин, здатний до саморозвитку та самовдосконалення. Тому головною домінантою виховання молоді є формування у особистості ціннісного ставлення до навколишньої дійсності та самої себе, активної та моральної життєвої позиції [2].

З метою формування культури міжетнічних стосунків гуртківців необхідне органічне поєднання системи принципів національно-

патріотичного виховання в цілісну систему, що забезпечує досягнення відповідних результатів – міцно і органічно засвоєних загальнолюдських і українських національних цінностей. Серед цих принципів виділяємо:

1) принцип національної спрямованості, який передбачає формування у молоді національної свідомості, любові до України, свого народу, шанобливого ставлення до його культури, здатності до збереження своєї національної ідентичності;

2) принцип культуровідповідності, за яким виховання виступає як культуротворчий процес, спрямований на формування базової культури особистості, базуючись на набутому морально-етичному досвіді людства;

3) принцип гуманізації виховного процесу, що зосереджує увагу на особистості як вищій цінності;

4) принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії, за яким учасники процесу виступають рівноправними партнерами у процесі спілкування, беруть до уваги точку зору один одного, визнають право на її відмінність від власної, узгоджують свої позиції;

5) принцип цілісності означає, що педагогічний процес організовується як системний, спрямований на гармонійний та різнобічний розвиток особистості, формування в неї цілісної картини світу, передбачає забезпечення наступності напрямів та етапів виховної роботи;

6) акмеологічний принцип вимагає орієнтації виховного процесу на вищі морально-духовні досягнення і потенційні можливості особистості, створення умов для досягнення нею життєвого успіху, розвиток індивідуальних здібностей;

7) принцип особистісної орієнтації означає, що загальні закони психологічного розвитку проявляються у кожній людини своєрідно і неповторно;

8) принцип життєвої творчої самодіяльності передбачає становлення особистості як творця свого життя, який здатен приймати особисті рішення, і нести за них відповідальність, повноцінно жити і активно діяти, постійно самовдосконалюватися, адекватно і гнучко реагувати на соціальні зміни;

9) принцип толерантності передбачає інтегрованість української культури в європейський та світовий простір, формування у гуртківців відкритості, толерантного ставлення до цінностей, відмінних від національних ідей, до культури, мистецтва, вірувань інших народів, здатності диференціювати спільне та відмінне в різних культурах, сприймати українську культуру, як невід'ємну частину загальнолюдської [2].

Отже, дотримання цієї системи принципів у роботі позашкільних навчальних закладів з формування культури міжетнічних стосунків гуртківців ставить особистість вихованця в природне становище, коли вона росте і розвивається в атмосфері культури свого народу, виховується шляхом засвоєння культурно-історичних, духовно-національних традицій і звичаїв.

В рамках формування культури міжетнічних стосунків гуртківців в контексті національно-патріотичного виховання, пропонуємо розглянути програми позашкільних навчальних закладів, в яких приділяється увага питанню міжнаціональності та представлений багатий арсенал засобів організації педагогічного процесу: Програми для творчих об'єднань позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів (Художньо-естетичний напрям. Хореографія. Театр); Програми для гуртків науково-технічної творчості позашкільних навчальних закладів; Програми для творчих об'єднань позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів (Соціально-реабілітаційний напрям) тощо.

Так, у системі художньо-естетичного виховання дітей та учнівської молоді одне з головних місць посідає хореографічне мистецтво, яке виховує у дітей повагу та інтерес до хореографічного мистецтва як складової духовної культури особистості, формує почуття колективізму та дружби [5, с. 3].

Програма курсу «Народний танець» (автор В. Камін) є одним із дійових засобів естетичного виховання дітей та молоді, залучення їх до багатства загальнолюдських цінностей, виховання в учнів почуття власної національної приналежності до українського народу і водночас знайомство з танцювальною культурою різних народів, що проживають на території України, а також світу. Ці заняття дають можливість молоді оволодівати різноманітними стилями і манерою виконання танців різних народів світу та ближче знайомитися з їх культурою [5, с.75].

Діяльність гуртка «Культура мови та спілкування» (автор В. Душенко) спрямована на підготовку учня до роботи на сцені, формування культурного сприйняття навколишнього світу, розвиток творчого уявлення дітей, тому що театр дає людству можливість пізнання світу в процесі безпосереднього людського спілкування, без якого, на нашу думку, неможливе налагодження міжетнічних стосунків [3, с. 127].

Гурток «Виготовлення іграшок-сувенірів» (автори Н. Кравченко, В. Тополюкова) має основні навчально-виховні завдання з розвитку творчої і трудової активності, художнього смаку, інтересу до мистецтва свого народу, його історії і традиції. Уся робота у гуртку має бути тісно пов'язаною з народним мистецтвом, тому молоді необхідно знайомити з історією народної іграшки, найбільш відомими промислами, українськими національними традиціями, національним костюмом [3, с. 3].

Програма гуртка «Стань творцем свого життя» (автор Г. Ковганич) передбачає формування певних якостей, становлення особистості як творця і проектувальника власного життя, де важливе місце займає процес вироблення в учнівській молоді різноманітних життєвих навичок, необхідних для розвитку життєвої компетентності особистості та для успішної адаптації її в суспільстві, що також можна розглядати в рамках нашого дослідження [6, с. 8].

За своєю діяльністю гурток «Народознавство» (автор В. Вихор) передбачає ознайомлення молоді з господарсько-культурною спадщиною

українського народу, з народними традиціями і на цій основі формувати в неї етнічну самосвідомість, кращі якості національного характеру, прагнення до відродження національної культури [4, с. 99].

Комплексна освітня програма «Я як я, я та інші, я та суспільство» (автор Т. Окушко) сприяє створенню психолого-педагогічних умов для оптимального соціального та особистісного розвитку гуртківців позашкільного навчального закладу, гуманізації суспільних відносин, формуванню психологічної культури особистості [6, с. 38].

Обов'язковою, на думку Н. Ганько, у позашкільних навчальних закладах має бути наявність фольклорно-етнографічних клубів. Метою роботи таких клубів є пробудження пізнавального інтересу до історії рідного краю, народу, звичаїв і традицій, формування національної самосвідомості, внутрішньої культури, шанування і примноження матеріальних та духовних цінностей рідного краю. Біля них діють секції обрядово-звичаєвого дійства, пошуково-народознавчі, декоративно-прикладні, особливим видом народознавчої роботи в клубі є проведення конкурсів, обрядових театралізованих дійств [1, с. 14 – 15].

Досить цікавою для нашого дослідження є програма «Сторінки культури українського народу» (автор А. Ращенко), яка охоплює всі напрями роботи позашкільного закладу з формування національної самосвідомості, однак більшою мірою вона спрямована на гуртки військово-патріотичного, туристсько-краєзнавчого, екологічно-натуралістичного, фізкультурно-оздоровчого та художньо-естетичного напрямів. Пізнаючи національний фольклор, у якому відображено весь культурно-історичний, мистецький шлях народу, молодь засвоює менталітет, неповторність свого народу, що сприяє забезпеченню духовної єдності поколінь. В цей саме час в умовах глобалізації та інтеграції культур різних народів актуальним є, з одного боку, збереження національної своєрідності, а з іншого – толерантне ставлення до культур інших націй [7, с. 8].

Отже, формування культури міжетнічних стосунків гуртківців в контексті національно-патріотичного виховання має здійснюватися шляхом органічного поєднання системи принципів (національної спрямованості, культуровідповідності, принцип гуманізації, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, цілісності, акмеологічний принцип, особистісної орієнтації, життєвої творчої самодіяльності, толерантності) та активного впровадження у педагогічний процес позашкільних навчальних закладів арсеналу засобів організації діяльності: театру, обрядових театралізованих дійств, конкурсів, обрядово-звичаєвих, пошуково-народознавчих дійств, хореографічного, декоративно-прикладного, образотворчого мистецтва, історичної, традиційної, звичаєвої та господарсько-культурної спадщини українського народу та етносів, які мешкають поруч. Перспективою подальших пошуків у цьому напрямку є більш детальне вивчення роботи позашкільних навчальних закладів з проблеми формування культури міжетнічних стосунків.

Список використаної літератури

- 1. Ганько Н.** Про роботу фольклорно-етнографічного клубу «Світлиця» / Н. Ганько // Позашкілля. – 2008. – №2. – С. 14 – 22.
- 2. Концепція** національно-патріотичного виховання. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства освіти і науки України, Міністерства оборони України, Міністерства культури і туризму України 27.10.2009 № 3754/981/538/49. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/other/5397>.
- 3. Програми** для гуртків науково-технічної творчості позашкільних закладів / [За ред. Л. М. Павлової]. – К. : ІЗМН, 1996. – 220 с.
- 4. Програми** для гуртків, секцій, творчих об'єднань позашкільних закладів суспільно-громадського та художньо-естетичного напрямку / [Укл. Л. І. Ковбасенко, Л. М. Павлова]. – К. : ІЗМН, 1996. – 400 с.
- 5. Програми** для творчих об'єднань позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів. Художньо-естетичний напрям. Хореографія. Театр / [Укл. Л. М. Павлова]. – С. : «Антей», 2005. – 192 с.
- 6. Програми** для творчих об'єднань позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів. Соціально-реабілітаційний напрям / [Укл. Л. М. Павлова]. – С. : «Антей», 2005. – 192 с.
- 7. Ращенко А.** Національна самосвідомість як поклик часу. Про особливості виховання / А. Ращенко // Позашкілля. – 2008. – №1. – С. 7 – 17.

Ілішова О. М. Формування культури міжетнічних стосунків гуртківців позашкільних навчальних закладів засобами національно-патріотичного виховання

У статті визначено актуальність проблеми формування культури міжетнічних стосунків в умовах сучасної кризи суспільства, зумовленої проблемними ситуаціями в політичній, економічній, соціальній сферах. Розкрито необхідність органічного поєднання системи принципів національно-патріотичного виховання в цілісну систему, що забезпечує засвоєння загальнолюдських і українських національних цінностей з метою формування культури міжетнічних стосунків. Представлено засоби формування культури міжетнічних стосунків гуртківців позашкільних навчальних закладів в контексті національно-патріотичного виховання.

Ключові слова: культура міжетнічних стосунків, позашкільні навчальні заклади, національно-патріотичне виховання.

Илишова О. Н. Формирование культуры межэтнических отношений кружковцев внешкольных учебных заведений средствами национально-патриотического воспитания

В статье определена актуальность проблемы формирования культуры межэтнических отношений в условиях современного кризиса общества, предопределенного проблемными ситуациями в политической, экономической, социальной сферах. Раскрыта необходимость

органичного сочетания системы принципов национально-патриотического воспитания в целостную систему, которая обеспечивает усвоение общечеловеческих и украинских национальных ценностей с целью формирования культуры межэтнических отношений. Представлены средства формирования культуры межэтнических отношений кружковцев внешкольных учебных заведений в контексте национально-патриотического воспитания.

Ключевые слова: культура межэтнических отношений, внешкольные учебные заведения, национально-патриотическое воспитание.

Ilshova O. N. Forming of culture of interethnic relations of the teen-agers of circle of out-of-school educational establishments by facilities of national-patriotic education

In the article actuality of problem of forming of culture of interethnic relations is certain in the conditions of modern crisis of the society, predefined by problem situations in political, economic, social spheres. The necessity of organic combination of the system of principles of national-patriotic education is exposed for the integral system that provides mastering of common to all mankind and Ukrainian national values with the purpose of forming of culture of interethnic relations (national orientation, культуровідповідності, principle of humanizing, subject-subject co-operation, integrity, acmeology principle, personality orientation, vital creative independent action, tolerance). Facilities of forming of culture of interethnic relations of the teen-agers of circle of out-of-school educational establishments are presented in the context of national-patriotic education: theatre, ceremonial theatricalizing actions, competitions, ceremonial-ordinary, actions of searching ethnology, choreographic, fine art decoratively-applied, historical, traditional, ordinary and economic-cultural heritage of the Ukrainian people and ethnos that live alongside.

Key words: the culture of interethnic relations, out-of-school educational establishments, national-patriotic education.

Стаття надійшла до редакції 23.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 37.035.6

О. Л. Караман

**НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
І МОЛОДІ В РІЗНИХ ІНСТИТУТАХ СОЦІАЛІЗАЦІЇ**

Національно-патріотичне виховання дітей і молоді – наукова й педагогічна проблема, яка об'єктивно актуалізувалася в умовах війни та